

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITE YA 12

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL)

PAMPIRI YA 1 (P1)

HLAKOLA/TLHAKUBELE 2012

MEMORANDAMO

MATSHWAO: 80

Memorandamo ona o na le maqephe a 6.

KAROLO YA A: TEKOKUTLWISISO

POTSO YA 1

TEMA YA 2

- 1.1 Kamora matsatsi a mahlano ✓ (1)
- 1.2 Tsa senona-le-tlhako/Kgomo tse nonneng ✓ (1)
- 1.3 O ile a longwa ke noha. ✓ (1)
- 1.4 Motse ohle o ne o se o mo tshaba/batho bohle ba ne ba se ba mo tshaba./
Banna ba ne ba mo baleha/basadi le bana ba sehwa ke mala ha ba mmona. ✓
(E le nngwe feela) (1)
- 1.5 Mosadi wa Lesole o ile a fokola habohloko hoo a ileng a toutisa Lesole./
Basadi ba ile ba dumaduma/Ba tletleba/ba ngongoreha/batho ba ile ba
nahana hore Lesole o sotla mosadi/Lesole o ile a tla boiphetetso. ✓✓
(E le nngwe feela) (2)
- 1.6 Ho bona kamoo mosadi a ileng a anngwa ke boemo ba ditaba/Kapa qenehelo
ya mosadi wa hae/o ile a fetoha kamora lefu la mora wa hae, ya neng a
qobellwe ho ya mophatong. ✓✓ (2)
- 1.7 O ne a se a bua a le mong. ✓ (2)
- 1.8 O tla etsa ntho e tla roba batho ditho. ✓✓ (2)
- 1.9 Mafosisa. ✓ Ka mehla ha ba botsa banna taba ena ba ne ba sa fumane
sesosa sa yona hantle. ✓ (2)
- 1.10 Lesole a hana ho bua nnete. ✓✓ (2)
- 1.11 **E, di bontsha kgatakelo ya ditokelo tsa botho**
- Ho qobella ngwana ho ya lebollong.
- Ho bolaya. Lesole o ile a bolaya morena.
- Ho qobella Lesole ho isa ngwana lebollong. ✓✓
(E le nngwe feela) (2)
- 1.12 Tjhe, ke ne ke sa tlo dumella maikutlo a ka ho laola kelello.
Ee, hobane le nna ke ne ke tla be ke utlwile bohloko jwalo ka Lesole. ✓✓ (2)

TEMA YA 2

- 1.13 'Kgodiso ya Bana ba Matla' ✓ (1)
- 1.14 Mafura a bohlokwa ✓ (1)

- 1.15 Pososelo ya moshanyana e paka hore bana ba thabela Rama/Thabo e bonahalang mahlong a hae. √√ (2)
- 1.16 Ho hohela bareki/Ho ngoka bareki/Ho lemosa bareki ka sehlahiswa. √√ (2)
- 1.17 Batswadi ba bana/Bahlokamedi ba bana/Batho bohle ba hodisang bana. √√
(E le nngwe feela) (2)
- 1.18 Ke mohopolo hobane ha se bana kaofela ba tlang ho fumana matla ha ba ja Rama./Ha se Rama feela e ka hodisang bana ba matla. √√ (2)

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B: KGUTSUFATSO**POTSO YA 2****Mehopolo e lebelletsweng**

- Ipehe boemong ba moahisani wa hao. ✓
- Mo phethele se ileng sa etsahala bophelong ba hao le kamoo o fihletseng tharollo kateng. ✓
- Mo ahe, mo thoholetse hore a amohele keletso. ✓
- Se mo halefele ebang a nganga. ✓
- Utlwisisa seo o se hlokang pele o amohela keletso. ✓
- Se lebele hore motho a rarolle mathata a hao. ✓
- Ho bohlokwa ho amohela keletso e tla o ntsha bothateng. ✓

HO TSHWAYA KGUTSUFATSO:

Kgutsufatso e tlameha ho tshwauwa ka tsela e latelang:

- **Kabo ya matshwao:**
 - matshwao a 7 mabapi le dintlha tse 7 (ntlha e le nngwe mabapi le ntlha ya sehlooho).
 - matshwao a 3 bakeng sa puo
 - Matshwao kaofela: 10
- **Kabo ya matshwao a puo ha bahlahlobuwa ba sebedisitse mantswe a bona:**
 - ha dintlha tse 1–3 di nepahetse: fana ka letshwao le le leng
 - ha dintlha tse 4–5 di nepahetse: fana ka matshwao a 2
 - ha dintlha tse 6–7 di nepahetse: fana ka matshwao a 3
- **Kabo ya matshwao a puo ha bahlahlobuwa ba sebedisitse mantswe a bona le diqotso:**
 - diqotso tse 1–3 **LE** dintlha tse 3–4 ka mantswe a bona: fana ka matshwao a 3
 - diqotso tse 4–5 **LE** dintlha tse 2 ka mantswe a bona: fana ka matshwao a 2
 - diqotso tse 6 **LE** ntlha e le nngwe ka mantswe a bona: fana ka letshwao le le leng
 - diqotso tse 7: se fane ka matshwao

HLOKOMELA:

- **Sebopeho:**
Le ha kgutsufatso e ngotswe ka sebopeho se fosahetseng, e tlameha ho tshwauwa.
 - **Palo ya mantswe:**
 - Batshwayi ba tlameha ho nnetefatsa palo ya mantswe a sebedisitsweng.
 - Se ke wa hula matshwao haeba bahlahlobuwa ba sa bontsha palo ya mantswe a sebedisitsweng kapa haeba palo ya mantswe a sebedisitsweng e bontshitswe ka mokgwa o fosahetseng.
 - Ha palo ya mantswe e tlotswe, bala ho fihla mantsweng a 5 ka hodima palo eo ho fanweng ka yona, ebe ha o sa bala ho tswela pele.
 - Ho dikgutsufatso tse kgutshwanyane empa di fupere dintlha kaofela tse hlokwang, bahlahlobuwa ba se hulelwe matshwao.

KAROLO YA C: THUTAPUO LE TSHEBEDISO YA PUO**POTSO YA 3**

- 3.1 3.1.1 sera ✓ (1)
- 3.1.2 otile/fokotse ✓ (1)
- 3.2 Seipati o ile a wa moya hoba a tsebiswe hore o feitse teko. ✓✓ (2)
- 3.3 Matitjhere ana ke mahlo a mosuwelhoo ho sohle se etsahalang mona. ✓✓ (2)
- 3.4 momorotsa ✓✓ (2)
- 3.5 Di nnetefatsa taba ya hore Pharmaton e etsa hore bana ba phele hantle, ba be mafolofolo. ✓✓ (2)
- [10]**

POTSO YA 4

- 4.1 Batho bana ba babedi ke mohlankana le kgarebe, ba a ratana/monna le mosadi/banyalani. ✓✓ (2)
- 4.2 Ke maikutlo a ho sarelwana ho utlwa bohloko/a ho phoqeha hobane Tumi ha a sa na nako ya Nkele. ✓ (1)
- 4.3 Nkele o re Tumi a tswelle pele ho mo etsa letlakala. ✓✓ (2)
- 4.4 Lerato la ka ho wena le qhibidihile. ✓✓ (2)
- 4.5 letlakala ✓ (1)
- 4.6 Se kwale molomo oo wa hao, Nkele!/Se ke wa kwala molomo oo wa hao Nkele. ✓✓ (2)
- [10]**

POTSO 5

- 5.1 5.1.1 fole/a sa eme ✓ (1)
- 5.1.2 bona ✓ (1)
- 5.1.3 tleliniki ✓ (1)
- 5.1.4 lenyalong ✓ (1)
- 5.1.5 e, ✓ wa. ✓ (2)
- 5.1.6 Batswadi ba ngaka Moleko ba mo nyalla Mmamosa. ✓✓ (2)

- 5.1.7 Mmamosa o iteka ka lenyalo le tla mo tsietsa hosane.√√ (2)
- 5.1.8 Mmamosa o eletswa ka tsa lenyalo hobane o ratwa ke batswadi ba hae./Batswadi ba Mmamosa ba mo eletsa ka tsa lenyalo hobane ba mo rata.√√ (2)
- 5.1.9 Basadi ba bangata ba fola mola tleliniking ya motse. √√ (2)
- 5.2 5.2.1 Hantlentle o bolela hore ba bangata, ba petetsane ka moo ka khombing. √√ (2)
- 5.2.2 Nkele o ile a thola ha Tumi a mo jwetsa taba tsa hae. √√ (2)
- 5.2.3 Hao, Tumi o ka ba wa mphoqa ka hara batho tjee! √√ (2)

[20]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 40
MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 80